

Eelmise perioodi tulemuslikkus ja elluviidud arendusprojektid

Võrumaa Partnerluskogu strateegia 2014-2022 raames strateegiliste eesmärkide saavutamiseks annab detailsema ülevaate järgnev tabel (seisuga 10. mai 2023).

Strateegiline eesmärk	Möödik	Sihttase	Tulemus	Erinevus
Meede 1				
Kogukonna arenguks on loodud sobivad ja tegevust soosivad tingimused.	Avalikuks kasutuseks mõeldud renoveeritud ja/või rajatud ruumide/hoonete /rajatiste arv	35	58	23
	Pakutavate kogukonnateenuste arv	5	1	-4
	Toetatud infrastruktuuri investeeringute arv	3	1	-2
Tegevuspiirkonna elanikud (k.a. noored) on aktiivsed, tervislikke eluviise järgivad ja motiveeritud ning hindavad võrumaised traditsioone ja panustavad kogukonnaellu.	Läbiviidud ürituste arv	30	272	242
	Läbiviidud koolituste arv	50	184	134
	Koostatud uuringute ja analüüside arv	2	1	-1
	Koostatud ja välja antud infomaterjalide ja mainekujunduse materjalide arv	10	248	238
	Vahendite ja seadmete arv	20	92	72

Strateegiline eesmärk	Mõõdik	Sihttase	Tulemus	Erinevus
Meede 2				
Ettevõtjatevaheline ühistegevus koostöövõrgustike ja omavahelise koostöö kaudu on piirkonnas juurde loonud uuenduslikke ja lisandväärtust loovaid teenuseid (sh infotehnoloogilisi) ja/või tooteid (sh kohalik toit).	Uute toodete ja / või teenuste arv	10	51	41
	Loodud töökohtade arv	10	12	2
	Ettevõtte müügitulu kasv	10%	12%	+2%
	Paranenud infrastruktuuri ja tootmistingimustega ettevõtete arv	20	6	-14
Tegevuspiirkonna ettevõtjad kasutavad võrumaist kultuuripärandit, kohalikku ressursi ja on partnerid noorte ettevõtlikkuse arendamisel ja töökogemuse omandamisel.	Loodud uute töökohtade arv	10	22	12
	Uute toodete ja teenuste arv	12	14	2

Täiendatud väljavõtte Civitta uuringust strateegia analüüsist, kus tulemus on arvestatud 126 lõpetatud projekti peale.

Meede 1 puhul on alatäitunud mõõdikud kogukonnateenuste, toetatud infrastruktuuri ning koostatud uuringute ja analüüside sihttasemed. Alatäituvusele viitab näitaja, mis jääb kõikide puhul alla 5 ühiku, mida võib hinnata optimaalseks arvestades perioodi pikkust (2014-2022 vahemikku), mis on pigem pikk ning selle aja jooksul muutuvad olud ja vajadused, samuti teised rahastusallikad, mis on võimaldanud neid investeeringuid teha. Kogukonnateenuste puhul võib välja tuua veel selle, et teema ei ole Võrumaa Partnerluskoogu tegevuspiirkonnas aktiivselt käivitunud arvestades just investeeringuvajadusi. Infrastruktuuriinvesteeringute puhul võib olla põhjust ka toetusmäärades, kuna infrastruktuuriinvesteeringud võivad tihti osutada mahukamaks kui toetus võimaldab. Uuringute ja analüüside osas võib eeldada, et ilmselt meetme sihtgrupp ei ole tajunud selget vajadust teemade uurimiseks ja põhjalikumaks analüüsiks.

Meetme 2 puhul paistab alatäituvuse poolest silma paranenud infrastruktuuri ja tootmistingimustega ettevõtete arv. Infrastruktuuri osas võib olla põhjendus sama, mis meetme 1 puhul.

Civitta poolt 2021. aastal läbiviidud hindamisraporti ühe osana esitati ettepanekuid, kuidas meetmeid järgmiseks perioodiks täiendada või muuta. Ettepanekud on strateegia koostamise etapis põhjalikult läbi töötatud ning arutatud erinevate osapooltega. Uuringus välja toodud ettepanekutega on käesoleva strateegia koostamisel arvestatud ning need on leidnud väljundi kas organisatsiooni arendus- ja tugitegevuste korraldamises ja/või meetmete kaudu toetatavate tegevuste kirjelduses. Järgnevalt on esitatud tabelis toodud kõik esitatud ettepanekud ning selgitus nende arvestamise või mittearvestamise kohta.

Ettepanekud	Selgitus ettepanekuga arvestamise / mittearvestamise kohta
<p>Meetmete kaudu võiks toetada innovaatilisi projekte, mis võimaldaksid katsetada arenguhüppeid ja piloteerida uusi tegevusi/teenuseid – need ei pruugi alati õnnestuda, aga kui õnnestuvad, võib tulemus olla hea praktika, mida saaks laiemalt rakendada.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud, selleks luuakse täiendavaid koosloomelisi ja ettevalmistavaid formaate projektide väljatöötamiseks 4.2.2. Koosloome formaatide väljatöötamine ja elluviimine ja 4.2.3. Arenguprogrammide väljatöötamine ja käivitamine</p>
<p>Hindamiskriteeriumid võiksid sisaldada projektide uuenduslikkuse hindamist.</p> <p>Hindamiskriteeriumid võiksid sisaldada projektide tegevuste energiasäästlikkust, sh võiks anda hoonete taastamise juures lisapunkte naturaalse ja/või kohalike materjalide kasutamise (viimase puhul elavdaks see kohalike ettevõtete tegevust ja piirkonna arengut).</p>	<p>Uuenduslikkus ja kestlikkus on käesoleva strateegia läbivad põhimõtted / väärtused. Vastavus neile peab projektitaotluses olema kirjeldatud ning hindamisel võetakse seda arvesse. 3. Sekkumise kirjeldus ja meetmete struktuur</p>
<p>Toetada meetmete kaudu jäätmemajanduse edendamist, sorteerimiskeskuste ja parandustöökodade toetamist, propageerida asjade renoveerimist, taaskasutamist ja lõpuni kasutamist.</p>	<p>Kestlike ja keskkonnasäästlike tegevuste tegemine on toetatavate tegevustena kirjeldatud eelkõige investeringuid toetatavate meetmete puhul. 3.2 Kogukonna meede 3.3 Ettevõtluse meede</p>

<p>Toetada meetmete kaudu turismisuunalisi projekte.</p>	<p>Turismivaldkonna projektide rahastamine on toetatavate tegevuste loetelus toodud, kliendi teekonda, kestliku turismi põhimõtteid silmas pidades 3.3. Ettevõtluse meede</p>
<p>Eelistada kogukonnameetmes maakondliku tähtsusega üritusi, millel on suurem mõju. See toetab korraldatavate ürituste kvaliteedi tõstmist.</p>	<p>Laiema piirkondliku või maakondliku tähtsusega projektid, millel on suurem mõju, on rahastatavad eraldi koostöö meetmest. 3.4. Ühistegevuse meede</p>
<p>Toetada COVID-19 põhjustatud olukorraga kohandumist. Seda nii ettevõtluse poolelt kui ka sotsiaalvaldkonnas, et pakkuda inimestele võimalusi, mis toetaksid nende vaimse ja füüsilise tervise hoidmist ja parandamist.</p>	<p>Vaimse ja füüsilise tervise teema on käesoleva strateegia keskmes, teemat on käsitletud nii rahvastikuprognose kirjeldades, väljakutseid sõnastades kui meetmete toetatavaid tegevusi sõnastades. 3. Sekkumise kirjeldus ja meetmete struktuur</p>
<p>Seoses COVID-19 eriolukorra tekitatud üldise õhustikuga on motivatsioon langenud ja kooskäimine vähenenud, kuid see tuleks kogukonnameetmega taastada.</p>	<p>Eestvedajate tugisüsteemide ellukutsumine mitmete osapoolte koostöös on üks toetatavatest tegevustest koostöö meetmes, mis soodustab ja toetab kogukondade taasärkamist. Samuti toetab seda suunda märkimisväärselt arukate külade kontseptsioon ja selle raames kavandatav Võrumaa Partnerluskoogu arenguprogramm. 3.2. Kogukonna meede 3.3. Ühistegevuse meede 4.2.3. Arenguprogrammide väljatöötamine ja käivitamine</p>
<p>Meetmete minimaalne toetussumma võiks olla ühtlane (nt 5000 eurot), et vältida väikeste projektidega kaasnevat tööjõukulu ning tagada projektide kõrgem kvaliteet. Väiksemate projektide jaoks saab toetust taotleda KOPi ja KÜSKI kaudu.</p>	<p>Ettepanekut on arvestatud ja meetmete minimaalne toetussumma on 5000 eurot.</p>
<p>Toetused võiksid sisaldada konkreetsetel tingimustel projektijuhi palka, millel on kindel ülempiir.</p>	<p>Vastavat ettepanekut reguleerib LEADER määrus ning seda ei ole võimalik reguleerida käesoleva strateegiaga.</p>

<p>Kaasata infopäevadele PRIA ametnikke, et tõsta taotlejate valdkondlikke teadmisi (nt vajalik dokumentatsioon), mille juures Võrumaa Partnerluskogul spetsiifilised teadmised ja kogemused puuduvad, eeskätt ehitusprojektidega seoses. Samuti oleks abi, kui oleks võimalik spetsialistidelt projektide läbiviimise jooksul nõustamist küsida.</p>	<p>Ettepanekut võetakse arvesse infopäevade kavandamisel.</p> <p>Võrumaa Partnerluskogu poolt kavandatavad tugi- ja arendustegevused võimaldavad mitmekesisendada projektikoostajate ja -elluviijatele pakutavat tuge.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2 Organistasiooni roll strateegia elluviimisel
<p>Vaadata läbi taotluste süsteem, et ei tekiks olukorda, kus toetust saavad üksnes head ja kogunud projektikirjutajad ning reaalsed vajadused võivad jääda tahaplaanile.</p>	<p>Rakendatavad tugi- ja arendustegevused võimaldavad tõsta ja ühtlustada projektide ettevalmistamise kvaliteeti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4.2 Organistasiooni roll strateegia elluviimisel
<p>Pakkuda taotlejatele projektikirjutamise koolitusi, et projektitaotluste taset ühtlustada.</p>	<p>• 4.2 Organistasiooni roll strateegia elluviimisel</p>
<p>LEADERi kaudu võiks olla võimalik taotleda ka taastuenergia toetust, nt päikesepaneelide soetamiseks. Eeskätt näevad vajadust selle järele MTÜd, kes sageli ei teeni oma majandamiskulusid tasa ning seisavad nüüd silmitsi suurenenud elektriarvetega.</p>	<p>Kogukondade meetmest on lubatud taastuenergia investeeringud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.2 Kogukonna meede
<p>Päikesepaneelide abil oleks võimalik toota vähemalt suvekuudel nii palju elektrit, et kulu oleks pea olematu.</p>	

Võrumaa Partnerluskogu arendusprojektid

Möödunud rahastusperioodil viis Võrumaa Partnerluskogu ellu kokku seitse projekti (neist kaks algatas Võrumaa Partnerluskogu, viies projektis osaleti partnerina), neist kolm siseriiklikku koostööprojekti ning neli rahvusvahelist projekti. Projektidega olid kaetud valdkonnad: piirkonna maine kujundamine, jahindus ja kohalik toit, kogukondade võimekuse tõstmine, kultuurisündmuste elluviimine, ettevõtluskeskkonna arendamine.

Järgnevalt on kirjeldatud kolme olulisemat koostööprojekti, mis on olnud olulise mõjuga nii piirkonna maine ja tuntuse vaatest kui kogukondade elujõulisuse ja uute lähenemistega tutvumise vaatest.

1) Siseriiklik koostööprojekt „Elu kahe maailma piiril II“

Koostööprojekti "Elu kahe maailma piiril II" üldine eesmärk oli tugevdada Lõuna-Eesti piirkonna identiteeti, tuua piirkonnale tuntust ja külastajaid ning tutvustada piirkonda, anda lisandväärtust loodud turismimarsruudile ja tutvustada Lõuna-Eestit läbi ajakirja National Geographic Eesti, samuti arendada ettevõtlust. Fookuses oli Lõuna-Eesti tutvustamine ja uute koostöövõrgustike loomine.

Kasusaajad:

- Lõuna-Eestit külastavad sise- ja välisturistid;
- Projekti tegevuspiirkonna kogukonnad, kohalikud omavalitsused, arendusorganisatsioonid ja koostöövõrgustikud;

Kaudseteks kasusaajateks on kõik piirkonna elanikud. Suurenenud turistide arvu tõttu tõuseb piirkonna tulubaas, mis omakorda aitab kaasa uute töökohtade tekkele ning investeeringute suurenemisele piirkonnas.

Tegevustena toimus Lõuna-Eesti turundamine (trükised, koduleht, artiklid ajakirjas National Geographic Eesti), tehti piirkonna edulugudest artikleid. Ajakirjas National Geographic avaldatavad lühilood ja artiklid tutvustavad ja toovad piirkonnale tuntust suurema auditooriumi ees.

Projekti olulisemate tulemustena võib välja tuua selle, et ajakirjas National Geographic Eesti ilmunud artiklid olid eelkõige meie piirkonda esile tõstvad. Kollased raamid omakorda aitasid kaasa piirkonna väärtuste ning kogukondade esiletõstmisele.

Projekti viidi ellu koos järgmiste partneritega: Valgamaa Partnerluskogu, Põlvamaa Partnerluskogu, Jõgevamaa Koostöökoda, Tartumaa Arendusselts, Võrumaa Partnerluskogu.

Projekti kogumaksumus oli 122 191 eurot.

2) Rahvusvaheline koostööprojekt „Yellow Frames/ Kogukondade tugevdamine ja turismi edendamine National Geographic kollaste akendega“

Projekti lõi võimalused edendada ja arendada kollaste akende võrgustikku, luua erinevaid riike ühendav teekond, mille raames on võimalik tutvuda piirkonna väärtustega. Just neid piirkonna väärtusi paigaldatud kollased raamid tähistavadki.

Projekti eesmärgid:

- Piirkonna tugevam identiteet ja ühised väärtused;
- Rohkem innovaatilisi ja jätkusuutlikke lahendusi, tugevamad koostöövõrgustikud;
- Sise- ja välisküllastajate arvu kasv;
- Majandusliku heaolu kasv tänu investeeringutele ja uutele töökohtadele;
- Kogukondade ja ettevõtjate kaasamine piirkonna arendustegevusse. Projekti kasusaajateks on: Kohalik tasand – kogukonnad, ettevõtjad, kohalikud omavalitsused; piirkonna küllastajad.
- Ühistegevused projekti raames: artiklid National Geographicu ajakirjades (Eesti, Suurbritannia, Soome);
- Ristturundus (partnerite erinevad kanalid, sh kodulehed, FB, sisuloome ja tõlked);
- Kogemuste vahetamine ja õppereisid piirkonna võrgustikule, marsruutide testimised, meeskonna koosolekud;
- Rahvusvaheline foto- ja videokonkurss, täiendavad foto ja videomaterjalid;
- Koolitusprogramm Lõuna-Eesti turismiettevõtjatele;
- Kaubamärgi „Elu kahe maailma piiril“ / “Living on the edge” kasutamine kõigis partnerriikides.

Projekti tulemused:

- Olemasolev koostöövõrgustik on tugevdatud ja laiendatud Eesti-siseselt;
- Välja arendatud koostöövõrgustik rahvusvahelisel tasandil;
- Läbi kaasava arendustegevuse ja koostöö heaolu kasv kogukondades;
- Jätkusuutlike ja innovaatiliste lahenduste kasv ettevõtluses ning piirkonnas tervikuna;
- Lõuna-Eesti piirkonna suurem tuntus väljaspool Eestit ja küllastatavuse kasv partnerriikidest (Põhja- Iirimaa, Soome).

Partnerid: Northern Ireland, Causeway Coast and Glens LAG, Finland, Leader Sepra, Valgamaa Partnerluskogu, Piiriveere Liider, Jõgevamaa Koostöökoda, Tartumaa Arendusselts, Võrumaa Partnerluskogu

Projekti kogumaksumus: 511 120 eurot

3) Siseriiklik koostööprojekt Arukad külad

13 LEADER tegevusgruppi üle Eesti kutsusid programmi ellu seoses vajadusega piloteerida ning kohandada Eesti oludele Euroopa Liidus levinud ning uuel strateegia perioodil spetsiifiliseks LEADER meetme eesmärgiks seatud arukate külade lähenemist.

Eesmärgid:

- luuakse Eesti arukate külade võrgustik ja seosed rahvusvahelise arukate külade (Smart Rural 21) võrgustikuga;
- iga osalev küla / piirkond loob aruka küla strateegia / tegevuskava või küla / piirkonna arengukava või valdkondliku tegevuskava;
- iga osalev küla / piirkond viib ellu piloottegevuse – iga küla valib piloottegevuse, mida programmis rakendab;
- kommunikatsioonitegevuste kaudu tutvustatakse arukate külade strateegiate loomise protsessi ja edulugusid pilootrakenduste kohta laiemale avalikkusele Eestis ja ka rahvusvahelise võrgustiku kaudu;
- LEADER tegevusgrupp omandab kogemuse, kuidas arukate külade kontseptsiooni kohalikul tasandil rakendada ning saab vajadusel planeerida jätkutegevused uueks programmiperioodiks 2021-2027.

Projekti põhifookuses oli arukate külade strateegiate koostamiseks arenguprogrammi väljatöötamine ja elluviimine koos mentortoe pakkumise ning piloottegevuste rakendamisega välja töötatud strateegiast lähtuvalt.

Võrumaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnast osales programmis Navi külaselts, kes töötas välja kogukonda kaasates ning mentorilt tuge saades arengustrateegia. Selle alusel viis ellu piloottegevuse, milleks oli vanemaealistele tegevuskeskkonna loomine ning lastehoiuteenuse arendamine mängurühma tegevuse toetamise kaudu.

Projekti kogumaksumus: 299 161 eurot, millest Võrumaa Partnerluskogu osa 10 497 eurot.